

Vapaan sivistystyön kestävän tulevaisuuden indikaattorit

- OKKA-säätiö uudistaa vuoden 2020 aikana vapaan sivistystyön kestävän kehityksen sertifiointiin.
- Kestävän tulevaisuuden indikaattoreita testataan pilottioppilaitoksissa keväällä 2020.
- Uudet indikaattorit käyttöön vst-oppilaitosten sertifiointissa vuodenvaihteessa 2020/2021.
- Pilotoinnissa kerätään oppilaitoksilta palautetta indikaattoreiden ja arviointityökalujen toimivuudesta.
- Pilottiarvioinnin tulokset tukevat myös suoraan oppilaitoksen oman toiminnan kehittämistä.

INDIKAATTOREIDEN RAKENNE PERUSTUU OPPIMISEN TASOIHIN

1) Toisintava oppiminen

Asioiden tekeminen paremmin

TUOTTAVUUS

Järki

2) Ennakoiva oppiminen

Tehdään parempia asioita

UUDET RATKAISUT

Järki + kokemus

3) Uudistava oppiminen

Uudistetaan ihmisen maailmansuhdetta

TARPEIDEN UUELLEEN MÄÄRITTELY

Järki + kokemus + tunne, mielikuviutus

- Kymmenen indikaattoria on jaoteltu kolmeen osa-alueeseen, joita ovat opetus, toimintakulttuuri ja johtaminen.
- Jokaisesta indikaattorista on laadittu kolmitasoinen kuvaus, jonka avulla voidaan arvioida, miten oppilaitoksen toiminta heijastaa
 - 1) olemassa olevaa toisintavaa
 - 2) tulevaisuutta ennakoivaa
 - 3) yhteiskuntaa uudistavaa toimintatapaa

Indikaattoreiden keskeistä sisältöä

	INDIKAATTORI	TOISINTAVA	ENNAKOIVA	UUDISTAVA
OPETUS	1. Koulutuksen tavoitteet	TÄYDENTÄVÄ	AVARTAVA	KYSEENALAISTAVA
	2. Kestävyyštaitojen oppiminen	TIETO JA TOIMINTA	KRIITTISYYS, ARVOT, TUNTEET	EKOSOSIAALINEN SIVISTYS
	3. Oppimisympäristöt	KULTTUURIIN SOPEUTUMINEN	KESTÄVÄT TOIMINTATAVAT	KULTTUURIN UUDISTAMINEN
TOIMINTAKULTTUURI	4. Oppiva yhteisö ja kumppanuudet	YKSILÖN MUKAUTUMINEN	YHTEISÖN OPPIMINEN	UUDISTAVAT KUMPPANUUDET
	5. Oppilaitoksen ympäristövastuu	NORMIEN VAATIMUKSET	LÄPÄISEVÄ YMPÄRISTÖVASTUU	KIERTOTALOUS, HIILINEUTRAALIUS
	6. Yhteisön hyvinvointi	FYYSINEN YMPÄRISTÖ	YHTEISÖLLISYYS JA OSALLISUUS	MYÖTÄTUNTO, MERKITYKSET
JOHTAMINEN	7. Oppilaitoksen strategia	REAGOIVUUS, SÄILYTTÄVYYS	ENNAKOIVUUS, UUDISTAVUUS	TULEVAISUUS, KESTÄVYYS
	8. Johtaminen	TUOTTAVUUS, KONTROLLI	MUUTOS, MONINAISUUS	ARVOT, VISIOT, VERKOSTOT
	9. Henkilöstön osaaminen	TYÖN PERUSTAIIDOT	KESTÄVYYSOSAAMINEN	EKOSOSIAALINEN SIVISTYS
	10. Toiminnan arviointi ja kehittäminen	MITTAREIDEN MÄÄRITTELY	KEHITTÄMISEN KULTTUURI	KUMPPANEIDEN OSALLISUUS

Kattavamman indikaattoritaulukon voi [ladata tästä](#).

Indikaattorin arvioinnin tavoitteena on sijoittaa oppilaitoksen toiminta kaksiulotteiselle arviointitasolle, jossa on esimerkkejä oppilaitoksen toimintatavoista arvioitavan indikaattorin suhteen (arvioinnin tukidiat).

Tason vasemmassa laidassa oppilaitoksen toiminta on olemassa olevaa toisintavaa. Siirryttäessä x-akselin suuntaan oikealle tulevaisuuden ennakointi vahvistuu. Siirryttäessä y-akselin suuntaan vahvistuu toiminnan uudistavuus.

Oppilaitos täydentää alueen koulutustarjontaa tarjoamalla yhdenvertaisia elinikäisen oppimisen mahdollisuuksia

Koulutuksen suunnittelun lähtökohdina ovat ihmisten omaehtoinen harrastuneisuus ja oppiminen

Koulutus tarjoaa mahdollisuuksia kestävyysasioihin liittyvien tietojen ja taitojen syventämiseen

Koulutus vastaa yhteiskunnan ja toimintaympäristön ajankohtaisiin tarpeisiin

Koulutuksen tavoitteena on rakentaa elämälle kestäviä postmaterialistisia merkityksiä

Koulutuksen tavoitteena on kestävän elämäntavan ja globaalin vastuun sisäistyminen osaksi oppijan identiteettiä

Koulutuksen tavoitteena on kestävyyskysymysten moninäkökulmainen tarkastelu ja ymmärtäminen

Koulutuksen suunnittelussa ennakoidaan yhteiskunnan muutostarpeita

Koulutuksen tavoitteena on mahdollistaa oppijoille yhteisen elinympäristömme muuttaminen kestävämmäksi

Koulutuksen tavoitteena on vaihtoehtoisten tulevaisuuskäytännöiden synnyttäminen yhdessä oppijoiden ja sidosryhmien kanssa

Koulutuksen tavoitteena on oppijoiden voimaantuminen oman yhteisön ja elinympäristön uudistamiseen kulttuurista osallisuutta vahvistamalla

Kestävyyskysymysten ja niihin liittyvien tunteiden käsittelylle luodaan tiloja, jotka mahdollistavat ihmisten aidon kohtaamisen ja rikastavan dialogin

↑ UUDISTAVUUS VAHVISTUU

→ ENNAKOIVUUS VAHVISTUU →

Oppilaitoksen sijoittaminen arvioinnin tasolle

Oppilaitoksen toiminnassa on aina tunnistettavissa piirteitä useammasta eri toimintavasta. Oppilaitoksen sijoittaminen arviointitasolle perustuu siihen, mikä on oppilaitoksen vallitseva toimintatapa ja miten eri toimintatavat suhtautuvat toisiinsa.

UUDISTAVA NELJÄNNES

Oppilaitos sijoittuu tähän neljännekseen, jos

- Uudistavat toimintatavat toteutuvat suunnitelmallisesti ja laajasti oppilaitoksen toiminnassa
- Toisintavan ja ennakoivan neljänneksen toimintatavat tukevat uudistavuutta

TOISINTAVA NELJÄNNES

Oppilaitos sijoittuu tähän neljännekseen, jos

- Toisintavat toimintatavat ovat vallitsevia ja ne rajoittavat ennakoiva ja uudistavaa toimintaa
- Ennakoivat toimintatavat eivät ole suunnitelmallisia ja niiden toteutuminen on satunnaista
- Uudistavat toimintatavat ovat harvinaisia tai niitä toteuttavat vain yksittäiset ihmiset

ENNAKOIVA NELJÄNNES

Oppilaitos sijoittuu tähän neljännekseen, jos

- Ennakoivat toimintatavat ovat oppilaitoksessa vallitsevia
- Toisintavat toimintatavat tukevat ennakoivuutta
- Oppilaitoksella on pyrkimys uudistavaan toimintaan, mutta se toteutuu toistaiseksi vain kokeilutasolla

APUA ARVIOINTIIN:

Lataa pilotoinnin tukisivulta pdf-tiedosto **Tukidiojen käsitteiden lyhyet avaukset**. Viemällä hiiren osoittimen keltaisella maalatun käsitteen vieressä olevan kommenttilaatikon päälle saat näkyviin käsitteen selityksen.

Laajemmat käsitteiden avaukset:

<https://koulujaymparisto.fi/tukea-kestavan-kehityksen-tyohon/indikaattoreiden-arvioinnin-tukisivusto/vapaa-sivistystyo/>

laininen - (1 tila)

Esimerkkejä globaaleista kestävyyskysymyksistä:

ilmastonmuutos, luonnon monimuotoisuuden kaventuminen, luonnonvarojen ehtyminen, ravinnon riittävyys, puhdas vesi, puhdas energia, köyhyys, ihmisoikeuksien loukkaukset, globaali epätasa-arvo, alkuperäiskansojen kulttuurien häviäminen.

Esimerkkejä paikallisista kestävyyskysymyksistä:

ympäristön saastuminen, vesistöjen rehevöityminen, metsien häviäminen, viljelysmaan köyhtyminen, liikenteen ja teollisuuden päästöt, jätteiden käsittely ja kierrätys, työllisyys, mielenterveysongelmat, kulttuuristen vähemmistöjen oikeudet, paikallisen kulttuuriperinnön säilyttäminen.

 Kestäviä toimintatapoja harjoitellaan opetuksen yhteydessä (materiaalit, energia, turvallisuus, ym.)

Opetus tarjoaa perustietoa ekologisesta, taloudellisesta, sosiaalisesta ja kulttuurisesta kestävydestä

 Kestävyyskysymyksiä käsitellään paikallisessa ja yhteiskunnallisessa viitekehyksessä

Opetettaviin aiheisiin ja taitoihin kytketään kestävyyskysymysten tietoperustaa

 Kestävyystaitoja opitaan arvioimalla ja kehittämällä oman arjen ja oppilaitoksen toimintatapoja

Kestävyyskysymyksiä käsitellään kriittisesti **systemistä ajattelua** hyödyntäen

Kestävyyskysymyksiä tarkastellaan globaalissa viitekehyksessä

 Ekososiaalisen sivistyksen arvojen toteutumista pohditaan oppilaitos-yhteisön ja oman elämän tasoilla

- Jokainen ryhmän jäsen pohtii ensin itse oman näkemyksensä oppilaitoksen tämänhetkisestä sijainnista arvioinnin tasolla.
- Arviointi tehdään sen tiedon pohjalta, joka arvioijalla on oppilaitoksen toiminnasta.
- Jokainen arvioija perustelee, miksi hän sijoitti oppilaitoksen juuri siihen kohtaan.
- Perusteluina voivat toimia esim. oppilaitoksen suunnitelmat, käytännöt ja ohjeet sekä toteutunut toiminta.
- Muiden perustelujen kuulemisen jälkeen omaa arviointia on lupa muuttaa.

Arvioinnin tuloksista käydään keskustelu, jossa vedetään yhteen perustelut ja kehittämisideat. Lopputulos dokumentoidaan ympäröimällä yhteistä näkemystä vastaava alue diaphojalle. On myös sallittua, että kaikki eivät yhdy konsensusnäkemykseen, vaan haluavat jättää oman erilaisen näkemyksen. Yksittäiset eriävät näkemykset ympäröidään.

HUOM! eDelphi-järjestelmässä tapahtuvassa arvioinnissa yhteenvetotieto saadaan ulos raporttina.

Ryhmän jäsenten arvioinnit

Taideopetuksen tarjoama kulttuurinen osallisuus synnyttää uusia merkityksiä elämälle

Taideopetus edistää oppilaiden ympäristöherkkyyttä ja rakentaa ympäristösuhdetta

Kestävyyskysymyksiä tarkastellaan yhteiskunnallisessa viitekehyksessä

Kestävyystaitoja opitaan arvioimalla ja kehittämällä oman taiteenalan ja oppilaitoksen toimintatapoja

Kestävyyskysymyksiä käsitellään kriittisesti ja systeemistä ajattelua hyödyntäen

Taideopetuksessa toteutuu aktiivinen yhteiskunnallisen muutoksen tekeminen

Sitoudutaan ekososiaalisen sivistyksen arvojen mukaiseen toimintaan oppilaitoksessa ja omassa elämässä

Oppilaat kuvittelevat vaihtoehtoisia tulevaisuuksia ja rakentavat uudistavia ratkaisuja kestävyyskysymyksiin

Kestävyyskysymyksiä tarkastellaan globaalissa viitekehyksessä

Ekososiaalisen sivistyksen arvojen toteutumista pohditaan oppilaitoksen ja oman elämän tasoilla

Kestävyystaitojen oppimisen näkökulma laajenee tulevaisuutta ennakoivaksi

UUDESTAVUUS VAHVISTUU

OLEMASSA OLEVAA TOISINTAVA

Kestäviä toimintatapoja harjoitellaan opetuksen yhteydessä (materiaalit, vesi, energia, lajittelu jne.)

Kestävyystaitojen oppiminen keskittyy taiteen tekemisen ympäristökuormituksen vähentämiseen

Kestävyyskysymyksiä käsitellään paikallisessa viitekehyksessä

Taiteen toimintatapojen harjoitteluun kytketään kestävyysajattelun tietoperustaa

Taiteenalan ominaisia keinoja käytetään kestävyysliittyvien aiheiden käsittelyyn

ENNAKOIVUUS VAHVISTUU

OKKA

Arvioinnin lähtökohtia ja tavoitteita

- Arviointi ei tähtää täysin objektiivisiin mittareihin ja se suhteutuu aina oppilaitoksen kontekstiin.
- Dialogin avulla luodaan yhteisölle kuva oppilaitoksen tilanteesta ja todellisuudesta.
- Arviointi voi tuottaa yhteneviä ja eriäviä näkemyksiä. Ristiriidat ovat usein hedelmällisiä tarkastelun kohtia.
- Tuloksena syntyy käsitys oppilaitoksen kehittämisen suunnasta.
- Arviointiprosessi on oppilaitosyhteisöä osallistava organisaation kehittämisen tapa.
- Jatkossa prosessiin tuodaan mukaan opiskelijat ja sidosryhmät.

